

Da Københavns stadsarkiv led så store tab ved branden i 1728, har det stor betydning for dansk historisk forskning, at arkivet i Malmø — Københavns søsterstad fra gammel tid — er bevaret langt tilbage. Ved stor imodekommenhed fra ledelsen af Malmø stadsarkiv har danske forskere da også både tidligere og nu kunnet benytte dette arkiv, f. e. kan nævnes to nu afdøde danske historikere, nemlig M. Mackeprang (Dansk Købstadstyrelse) og Erik Arup (Studier i engelsk og tysk handels historie), samt i tilslutning hertil at nærværende linjers forf. har udgivet Ditlev Enbecks regnskabsbog, den ældst bevarede købmandsregnskabsbog i Norden, endelig at Selskabet for udgivelse af kilder til dansk historie ved dr. Erik Kroman for tiden udgiver den ældste af Malmø stadsbøger. — På initiativ af Malmø Fornminnesförenings styrelse foreligger imidlertid nu i trykken et af Malmø stadsarkivs værdifuldeste arkivalier, nemlig: *Lyder van Fredens kämnärs-räkenskaper för Malmö 1517-1520. Utgivna av Leif Ljungberg*. Malmö 1960. — Stadsarkivarie L. Ljungberg har tidligere behandlet Lyder v. Fredens kæmnerregnskaber i festskriftet til Bertil Boëthius 1950. At udgaven kom i 1960, skyldes, at Malmø Fornminnesförening til sekretærens — alias stadsarkivarie Leif Ljungbergs — 60 års dag lod tilflyde det allerede eksisterende Leif Ljungbergs fond en pengegave, der anvendtes til hjælp til trykningsudgifter til værket. — Lyder van Fredens kæmnerregnskaber er de ældst bevarede regnskaber af den art i det gamle danske rige. I en instruktiv indledning meddeler udgiveren biografiske oplysninger om Lyder v. Freden, bl. a. at han fra 1512-20 var rådmand i Malmø og i denne egenskab var det, at han havde hvervet som byens kæmner i treårsperioden påske 1517-påske 1520. Ved revisionen af regnskaberne i 1520 var han død, hvilken omstændighed det formentlig skyldes, at regnskaberne er bevaret, idet de har hørt til dokumenterne i hans dødsbo. Regnskaberne er renskrevne og indbundet. Oplysning om denne regnskabsbogs udseende giver et stort billede på værkets første side. Bogførings-teknikken må nærmest karakteriseres som middelalderlig, idet de løbende indtægter opføres først, derefter de løbende udgifter. Indtægterne — og også visse udgifter — er for hvert år delt op i grupper. Udgiftsposterne er dog for en stor del ført kronologisk. Bogen kaldes også byskattebogen. Byskatten var nemlig det vigtigste, og for hvert år står skatten med den skattepligtiges navn og skattebeløb først. Posterne på hver side er talt sammen i summa lateris, ligesom saldoen (balancen) ved hvert års slutning er udregnet. Denne bogføring har foranlediget, at udgiveren i indledningen på fortjenstfuld måde har forsøgt for hvert år at

fordele udgifterne på forskellige konti. Det har mindst interesse for Malmø stads byskat til kronen, da den er ens, nemlig 300 mk. for hvert år, mere interessant er derimod, at udgifterne til teglgården, til befæstningsarbejdet og andre militære formål er langt de største. For 1517-18 udgør de ialt 1350 mk. — I samme år var den indkomne byskat 555 mk. 3 sk., og den samlede udgift, afrundet til hele mark, 2156. At forholdet er det, skyldes, at regnskaberne er blevet til i de år, da Christiern 2. foretog sine krigstog til Sverige for at genoprette unionen. Disse udgiftsposter, der er ført efter et kronologisk princip, bliver da en primær kilde for tidens tildragelser, først og fremmest dog — som påpeget af udgiveren — giver de underretning om den betydelige rolle, som Malmø spillede for Christiern 2. Udgiveren har derfor prydet bogen med billeder af kong Christiern og dronning Elisabet, ligesom han også i indledningen nævner de poster, der giver oplysning om Torben Oxe færdt sammen med kongen i september 1517, da de begge var i Malmø, og tillige de poster fra november s.å., hvori Torben Oxe omtales. Dette viser, at Torben Oxe formentlig først er faldet i unåde flere måneder efter Dyvekes død. — Gennem kæmnerregnskaberne udgiftsposter får man iøvrigt personlige oplysninger om rådmand i Malmø, Ditlev Henriksen (Enbeck) — alias ejeren af den snart berømte Ditlev Enbecks købmandsregnskabsbog — nemlig bl.a. at han både i 1518 og 1519/20 var anfører for Malmøs udbud i Christiern 2.s krigstog imod Sverige. — Hvad angår værdien af regnskaberne for håndværkets historie, prishistorie, det datidige økonomiske liv, kulturhistorien i det hele taget, henvises til udgiverens indledning. — Bag i bogen findes person- og stedregister samt sagregister med ordforklaringer.

Emilie Andersen.

For en udenforstående kunne betegnelsen »de historiske hjælpevidenskaber« måske forstås derhen, at der er tale om små og praktiske videnskabsgrene, skabt til at lette den egentlige historiker i hans vanskelige arbejde. Hvis nogen skulle gå til professor dr. phil. Rudi Thomsens digre værk »Early Roman Coinage« I-III med den forhåbning, vil han blive sørgeligt skuffet. Det er ikke ubekendt, at den numismatiske videnskab har haft dyrkere af fremragende dygtighed her i landet, og at Nationalmuseets »Kongelige Mønt- og Medaillesamling« blandt andet besidder en udsøgt samling romerske mønter, der har været genstand for en række betydelige enkeltundersøgelser. Inden forfatteren i 1957